

*KOTOVERKON SUOSITUKSET
AIKUISTEN MAAHANMUUTTAJIEN
KOTOUTUMISKOULUTUKSEN
LAADUKKAAKSI TOTEUTTAMISEKSI
JA LAADUN VARMISTAMISEKSI*

KOTOVERKON KUMPPANIT

- Amiedu
- Axxell Monikulttuurisuuskeskus
- Edupoli
- Eiran aikuislukio
- Esedu, Etelä-Savon ammattiopisto
- Helsingin aikuisopisto
- Itä-Suomen yliopisto, koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate
- Jyväskylän aikuisopisto
- Luksia
- Omnia, Espoon työväenopisto
- Oulun Aikuiskoulutuskeskus
- Rovala-Opisto
- Koulutuskeskus Salpaus
- Sataedu
- Tampereen Aikuiskoulutuskeskus
- Turun Aikuiskoulutuskeskus
- Vantaan aikuisopisto

JOHDANTO

Kotoutumiskoulutuksesta ja sen järjestämisestä yhtenä kotoutumista edistävänä toimenpiteenä on säädetty laissa kotoutumisen edistämisessä (1386/2010, 20 § ja 21 §). Koulutuksen järjestämisen tueksi on Opetushallitus antanut Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet (OPH 2012), jota koulutuksen hankkija voi edellyttää toteuttajien noudattavan.

Koulutusta voidaan järjestää sekä työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena että omaehtoisena koulutuksena niin yksityisten kuin julkisten koulutusorganisaatioiden toimesta. Järjestäjiä onkin Suomessa kiitettävän laaja kirjo, joka takaa monipuolisen kurssilivalikoiman. Toisaalta kirjo tuo mukanaan sen, että käytännöt sekä toteutuksessa että hankinnoissa vaihtelevat melko paljonkin paikkakunnalta toiselle ja koulutusmuodosta toiseen. Tämä taas heikentää koulutuksen vaikuttavuutta sekä saattaa asettaa kotoutujan eriarvoiseen asemaan ja hidastaa pahimmassa tapauksessa kotoutumisprosessia.

Kotoutumiskoulutus on kuitenkin merkittävä panostus yhteiskunnalta, joten sen laadun varmistamisessa on syytä olla tarkkana. Maahanmuuton lisääntyessä ja opiskelijamäärien kasvaessa koulutuksen yhtenäisyys ja laadukkuus on entistä tärkeämpää.

Koulutuksen järjestäjinä suhtaudumme saamaamme tehtävään vastuullisesti ja haluamme omalta osaltamme kaikin puolin varmistaa, että yhteiskunnan panostus saa vastineen. Tältä pohjalta aloitti toimintansa Kotoverkko, johon kuuluu 17 kotoutumiskoulutuksen järjestäjää ympäri Suomen.

Kotoverkko on tarkasteltujen hyvien käytäntöjen perusteella laatinut suositukset aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen laadukkaaksi toteuttamiseksi.

Suositukset on jaettu seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

- Kotoutumiskoulutuksen laadukkaan järjestämisen perusedellytykset
- Kotoutumiskoulutuksen pedagoginen laatu
- Laadukas ohjaus kotoutumiskoulutuksessa
- Laadukas työelämäjakso kotoutumiskoulutuksessa
- Laadukas arviointi kotoutumiskoulutuksessa
- Koulutuksen rahoitus

Suositukset perustuvat eri puolella Suomea hyväksi havaittuihin käytäntöihin unohtamatta alueellisia erityistarpeita. Suositusten laadintaan osallistuneilla organisaatioilla on vuosikymmenten kokemus alan koulutuksen toteutuksesta.

Suositusten toivotaan edistävän koulutuksen laadukasta toteutusta ja sen myötä parantavan opiskelijoiden koulutuksellista tasa-arvoa. Toivomme suositusten olevan hyödyksi myös koulutuksen hankkijoille, jotka voivat käyttää niitä esimerkiksi apuvälineenä kilpailutuksessa hankintakriteerien määrittelyssä ja toteutussuunnitelmien arvioinnissa.

KOTOutumiskoulutuksen LAADUKKAAN JÄRJESTÄMISEN PERUSEDellytykset

Koulutuksen laadunvarmistus on monitahoinen prosessi. Useimmilla koulutuksen järjestäjillä on nykyisin käytössä sertifioidut laatujärjestelmät, joiden perusteella toimintaa arvioidaan säännöllisesti. Lisäksi koulutuksen hankkijat ovat määritelleet erinäisiä vaatimuksia järjestämispuutteille. Taatakseen kaikille kotoutujille lähtökohdiltaan samankaltaisen koulutuksen, on Kotoverkko tarkastellut koulutuksen järjestämisen perusedellytyksiä ja kerännyt yhteen valtakunnallisesti hyväksi havaitut käytännöt.

Kotoverkon suositukset koulutuksen järjestämisen perusedellytykseksi

Koulutukseen pääsy (kotoutumiskoulutuksen kohderyhmä)

- Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta tulisi tarjota **kaikille aikuisille maahanmuuttajille**, jotka sitä työllistymisen ja kotoutumisen edistämiseksi tarvitsevat. Opiskelijan yksilöllinen tarve tulisi olla valinnan pohjana.
- Koulutukseen tulee ohjata laadukkaasti toteutetun **lähtötasaarvioinnin (alkukartoituksen) perusteella**.
- Opiskelijat voivat osallistua koulutukseen tarvittaessa yli kunta- ja ELY-keskusten toimintarajojen mikäli se on tarkoituksenmukaista.

Opettajan pätevyys

Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen opettajille/kouluttajille ei ole määritelty yleisiä kelpoisuusehtoja, vaan kukin koulutuksen järjestäjä päättää itse omista pätevyysvaatimuksistaan.

Kotoverkko suosittelee seuraavia kotoutumiskoulutuksen opettajien pätevyysvaatimuksia:

• Suomen kielen opettaja

- ylempi korkeakoulututkinto
- perus- ja aineopinnot (60 op) suomen kielessä tai suomi toisena ja vieraana kielenä opinnot (60 op.)
- opettajan pedagogiset opinnot (60 op)

• Ohjaava opettaja (työelämäopettaja)

- ylempi korkeakoulututkinto
- opettajan pedagogiset opinnot (60 op)

Pätevytyminen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opettajaksi on ollut mahdollista vasta melko vähän aikaa. Alalla toimii muodollisesti pätevien opettajien lisäksi ammattitaitoisia opettajia, jotka ovat hankkineet osaamisensa pitkän kokemuksen kautta työssään. Kotoverkko suosittelee, että **yli 10 vuoden kokemus** kotoutumiskoulutuksen kouluttajana voi korvata yhden puuttuvista muodollisista pätevyysvaatimuksista.

Opettajan ammattitaitoa täydentävät taidot ja kokemus

Opettajan ammattitaidolle ovat eduksi myös monet muut taidot ja kokemus, joita kukin työnantaja arvioi omista tarpeistaan käsin rekrytointiprosessin aikana. Kilpailutuksen pisteytyksessä näitä ei kuitenkaan tulisi huomioida.

- Monipuolinen kokemus työelämästä ja työmarkkinoista (tärkeää erityisesti ohjaaville opettajille, mutta myös suomen opettajille työelämän kielitaitovaatimusten ja viestintätilanteiden opettamisen kannalta)

- Alueen elinkeinoelämän tuntemus
- Monikulttuurisuuskokemus
- Monipuolinen kielitaito
- Perehtyminen ammatillisen osaamisen tunnistamisen prosessiin
- Jokin seuraavista erikoistumis- ja täydennyskoulutuksista:
 - Näyttötutkintomestarin koulutus
 - Erityisopettajan koulutus
 - Ammatillisen erityisopettajan koulutus
 - Opinto-ohjaajan koulutus

Pätevä organisaatio

Suosittellemme, että kotoutumiskoulutusta antavan organisaation pätevyysvaatimukset ovat seuraavat:

- Koulutuksen järjestäjä on koulutusorganisaatio, joka noudattaa jotain opetusalan työehtosopimusta.
- Koulutuksen järjestäjällä on laatujärjestelmä.
- Koulutuksen järjestäjällä käydään kehityskeskustelut ja mietitään kullekin työntekijälle sopiva täydennyskoulutus. Täydennyskoulutukseen osallistuminen mahdollistetaan vuosittain jokaiselle opettajalle.
- Arvioinnin käytännöt ovat pysyviä ja laadukkaita.
- Koulutuksen järjestäjällä on verkosto muihin oppilaitoksiin, työelämään ja järjestöihin.
- Koulutuksen järjestäjä osallistuu alueelliseen ja valtakunnalliseen kotoutumisen kehittämistyöhön.

Luokkatilat

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla käytössään koulutustoimintaan **soveltuvat tilat** nykyaikaisine opetusvälineineen. Tilojen lukumäärä ja tilavuus tulee olla sopivassa suhteessa opiskelijamäärään ja ryhmäkokoon. Tämä tulee pystyä osoittamaan koulutuksen

rahoitusta haettaessa.

Kielenopetukseen tulee luokan lisäksi olla käytössä kielistudio tai vastaava tekniikka sekä opiskelua ja tiedonhakuja varten tarvittava ajanmukainen tieto- ja viestintätekniikka.

Kielenopetuksen luokkatilojen lisäksi tulee opiskelijoilla olla mahdollisuus vieraillla oman alansa koulutuksen tiloissa. HUOM! nämä kaikki asiat ohjauksen yhteyteen ja/tai työelämäjakson yhteyteen.

Tukipalvelut

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla käytössä koulutuksen järjestämiseen tarvittavat tukipalvelut sekä prosessikuvaus, miten opiskelijan palveluohjaaminen / psykososiaalinen tuki toteutetaan kotoutumiskoulutuksen aikana.

Kotoverkko suosittelee, että opiskelijoiden käytössä on:

- kuraattori/sosionomi/palveluohjaaja
- opintosihiteeri/koulutusassistentti

Lisäksi koulutuksen tukena voidaan tarvittaessa ja koulutuksen järjestäjän resurssien mukaan käyttää koulunkäyntiavustajaa, erityisopettajaa ja/tai opinto-ohjaajaa.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla prosessi kouluttajien tukemiseen, jonka perusteella kouluttajien työnjohto on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Työnjohto huolehtii siitä, että kouluttajan ammatitaito on ajan tasalla ja jaksamisesta huolehditaan esimerkiksi työnohjauksen avulla.

Moduulien ja koulutuksen pituus

Koulutuksen rakenteesta on annettu suositus aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa (OPH 2012). Sen mukaan koulutuksen rakenteen tulee olla modulaarinen mahdollistaen näin yksilölliset koulutuspolut.

Toiminta-alueen erityispiirteistä johtuen moduulien määrä voi vaihdella. Kotoverkko pitää kuitenkin tärkeänä, että **alueella olisi käytössä samankaltainen koulutuksen rakenne** (moduulien määrä ja pituus eri poluilla sama kaikilla koulutuksen järjestäjillä). Suosittelemme, että koulutuksen tulisi koostua 3 – 5 moduulista, joiden pituus **sovitaa alueellisesti yhteistyössä alueen kouluttajien ja työvoimavi-**

ranomaisten välillä alueen tarpeiden ja opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen minimipituus tulee olla aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti **vähintään 240 päivää peruspolulla ja 270 hitaalla polulla**. Nopean polun pituus voi olla lyhyempi tai vastaavasti heidän tavoitetaso esim. peruspolun kanssa yhtä pitkässä koulutuksessa voi olla korkeampi (B1.2).

Koulutuksen pituuden tulisi opiskelijan näkökulmasta olla yksilöllinen ja vaihdella opiskelijan lähtötilanteen ja tarpeiden mukaisesti.

Koulutukseen tulee kuulua työelämäjakso, jonka vähimmäispituus on 6 viikkoa. Työelämäjakso voidaan jakaa useammalle moduulille, mikäli se on taroituksenmukaista.

Kertaaminen

Arviointitiedon perusteella tulee opiskelijalle suoda mahdollisuus **kerrata moduuli kerran**; mikäli kertaustarve toistuu, tulee selvittää perusteellisesti oppimisen esteet ja löytää soveltuvat ratkaisut niiden poistamiseksi.

Lomajaksot

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus on intensiivinen ja vaativa kokoaikainen koulutusohjelma, joka kestää yli vuoden. Koulutuksen tavoitteet ovat vaativia (mm. taitotason B1.1 saavuttaminen ja työpaikan löytyminen). Koulutus on hyvin kokonaisvaltainen antaen opiskelijoille samalla kielelliset valmiudet ja perehdyttäen heitä suomalaiseen yhteiskuntaan. Opiskelijoiden kognitiivinen vastaanotokyky on koetuksella, sillä uuden oppimisen lisäksi prosessiin vaikuttavat myös uuteen maahan asettumiseen liittyvä asioiden hoitaminen ja maahanmuuton psykologiset prosessit eri vaiheineen. Näiden vuoksi on tärkeää, että koulutus jaksottuu lomien kanssa samalla tavoin kuin normaali työelämä Suomessa. Pitämpi kesätauko mahdollistaa heille myös esimerkiksi sesonkityön vastaanottamisen, mikä ei muutoin olisi mahdollista. Tauot vähentävät myös perheeseen ja lapsiin kohdistuvaa stressiä, sillä maahanmuuttajien tukiverkostot ovat pääsääntöisesti hyvin niukat, jolloin päiväkotij- ja kouluikäisten lasten hoito on kesän ja joulun aikana hankala järjestää.

Näin ollen Kotoverkko suosittelee, että

- Koulutukseen tulisi kuulua kesätauko vähintään **4 viikkoa** ja joulutauko vähintään **viikon**
- Tauko voidaan järjestää oppilaitoksen omin järjestyin (monimuoto-opiskelu yms).

Pedagogisesti laadukkaalla koulutuksella taataan tavoitteiden saavuttaminen sekä koulutuksen pitempiaikainenkin vaikuttavuus.

KOTOAUTUMISKOULUTUKSEN PEDAGOGINEN LAATU

Kotoverkon suositukset pedagogisen laadun toteuttamiseksi

Opettajan ammattitaidon varmistaminen ja tukeminen

Koulutuksen pedagoginen laatu pohjautuu opettajan **vahvaan ammattitaitoon**, joka tulee varmistaa monin tavoin. Kotoverkon suositukset koulutuksen pedagogisen laadun takaamiseksi ovat seuraavat:

- **Rekrytoinnissa** arvostetaan pedagogista pätevyyttä, alan kokemusta ja työelämän tuntemusta sekä kiinnitetään huomiota siihen, että opettajalla on näkemystä erilaisten opetusmenetelmien käyttöön.
- **Perehdyttäminen** on suunnitelmallinen prosessi, jossa vastuut on jaettu selkeästi. Perehtymiseen on varattava riittävästi aikaa.
- Opettajan ammattitaidon jatkuvan kehittymisen edellytyksenä on työyhteisön ja esimiehen **kollegiaalinen tuki, opettajien keskinäinen pedagoginen yhteistyö, täydennyskoulutus ja verkostoituminen** muiden alan toimijoiden kanssa
- **Kehityskeskusteluja** tai vastaavia osaamisen kehittämiseen tähtäviä keskusteluja järjestetään säännöllisesti. Sovittujen kehittämistavoitteiden toteutumista seurataan.
- Opettaja toimii työssään **ammattillisessa roolissa** ja hänellä on joustava työote.
- Opettajan **työssä jaksamista tuetaan** esimerkiksi TYKY-toiminnalla ja mahdollisuudella saada työnohjausta.

Opetuksen suunnittelu ja kehittäminen

Opettajan ammattitaidon lisäksi pedagoginen laatu perustuu opetuksen **huolelliseen suunnitteluun ja toteutukseen sekä jatkuvaan kehittämiseen:**

- Oppilaitoksessa on OPH:n perusteisiin pohjautuva **oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma**, joka määrittelee yhteiset sisällöt, tavoitteet ja toimintatavat.
- Opettajan ammattitaitoon kuuluu suunnitella ja toteuttaa opetusta **opetusryhmän tarpeiden mukaisesti**.
- Opetussuunnitelman **tavoitteet avataan** opiskelijoille konkreettisin esimerkein.
- Opiskelijan **itsearviointitaitojen** kehittymistä tuetaan.
- Opetus muodostuu **temaattisista kokonaisuuksista**, joiden käsittely toistuu ja syvenee koulutuksen edetessä.
- Oppimistilanteet ovat opiskelijan elämän kannalta **merkityksellisiä ja oikea-aikaisia**.
- Opetuksessa käytetään kullekin ryhmälle **soveltuvia, autenttisia ja monipuolisia opetusmateriaaleja** sekä vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia opetusmenetelmiä.
- Opetusta toteutetaan **ohjatusti ja tavoitteellisesti** erilaisissa oppimisympäristöissä kuten työpaikoilla tai verkossa.
- Opetus **tukee** opiskelijoiden **kotoutumista kokonaisvaltaisesti** eli myös opiskelijoiden rohkeuden, itseluottamuksen, aktiivisuuden ja vastuullisuuden kehittymistä.
- Opetuksen valmistelu- ja kehittämistyöhön varataan **aikaa ja resursseja**, jolloin opettajilla on mahdollisuus tutustua toistensa opetukseen ja jakaa osaamistaan.
- Koulutuksen kehittämisessä tehdään kotoutumista tukevaa **yhteistyötä** alueen toimijoiden, mm. yritysten, oppilaitosten ja kolmannen sektorin kanssa.

LAADUKAS OHJAUS KOTOUTUMISKOULUTUKSESSA

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan ohjauksen tavoitteena on kotoutujan **ura- ja elämänsuunnitelutaitojen edistäminen**, hänen opiskelun tukeminen opiskelun eri vaiheissa ja sitä kautta vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen edistäminen sekä opiskeluun liittyvien vaikeuksien ennaltaehkäiseminen. Ohjaus sisältää **oppimisen ohjausta, opiskelutaitojen kehittämistä ja koulutus- ja työllistymisväylän suunnittelua**. Ohjausta ja tukea annetaan eri ongelmatilanteissa ja myös erityistä tukea tarvitseville. Ohjauksen keskiössä on työ- ja harjoittelupaikan haakuun liittyvä ohjaus ja työharjoittelun ohjaus. Lisäksi ohjaukseen voidaan sisällyttää aikuisopiskelijan osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä tarjota ohjauksen käyttöön muita tukipalveluita.

Aikuisten maahanmuuttajien ohjauksen erityispiirteitä ovat **voimakas uraohjauksellinen lähestyminen, monikulttuurisuus ja ohjaus kaikilla elämäntilanteilla**. Ohjaus on ennen kaikkea pitkä vuorovaikutusprosessi, joka edesauttaa opiskelijan **voimaantumista ja ammatillista kehittymistä**. Ohjaus on **kaksisuuntaista** kahden aikuisen välistä vuoropuhelua.

Kotoverkon suositukset laadukkaalla ohjauksen toteutukselle

Ohjaus luonnollisena ja kiinteänä osana oppimista ja opetusta

- Ohjaus on sekä **jatkuvaa että oikea-aikaista** ja se keskittyy uraohjaukseen ja opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä kotouttamisen tukemiseen. Ohjauksessa panostetaan erityisesti **nivelvaiheen ohjaukseen**.

- Ohjausta annetaan **yksilöllisesti ja pienryhmissä**.

- Ohjauksen keskiössä ovat opiskelijan oman elämän

asiantuntijuuden kunnioittaminen, opiskelijan aikaisemman osaamisen tunnistaminen ja sen hyödyntäminen.

Aikuista kunnioittava lähestyminen

- Aikuisten ohjauksen keskiössä ovat dialogisuus ja tasa-arvo sekä aikuista kunnioittava lähestyminen. Ohjauksessa **lähtökohtien huomioiminen ja osaamisen kartoittaminen** tulee tehdä ilman ennako-olettamuksia.
- Ohjauksessa keskitytään opiskelijan omien **vahvuuksien löytämiseen**, itseohjautuvuuteen ja siihen kannustamisen ohjaamiseen. On tärkeää **tukea opiskelijan unelmia** samalla realiteetit huomioiden.

Ohjaus moniammatillisena yhteistyönä

- Ohjausta tekevään tiimiin tai ryhmään voi koulutuksen järjestäjän organisaatiotyypistä riippuen kuulua seuraavia asiantuntijoita:
 - ammatillisesta ja/tai työelämään liittyvästä ohjauksesta vastaavia asiantuntijoita kuten työelämäkouluttajia, ohjaava opettaja, uraohjaaja,
 - Suomi toisena kielenä -opettajat
 - opinto-ohjaajat sekä opinto- tai asiakasneuvoajat
 - kuraattorit tai sosiaaliohjaajat
 - erityisopettajat
 - psykologit.
- Lisäksi organisaatiot hyödyntävät alueellisia verkostojaan.

Työelämäntuntemus - eri alojen ammattitaitovaatimukset ja yrityskontaktit

- Kouluttajien työelämäntietouden ja -taidon on oltava ajan tasaista. Työelämän paikallistuntemuksen

on oltava monipuolinen ja yritysysteistyön oltava jatkuvaa ja aktiivista: kouluttajilla on aitoa ja säännöllistä yhteydenpitoa oppilaitoksen yritys- ja yhteistyöverkostojen kanssa.

- Kouluttajat osallistuvat työelämäjaksoille.
- Kouluttajilla on tietoutta erilaisista työelämässä tarvittavista pätevyyksistä ja osaamisesta, sertifikaateista ja korttikoulutuksista.

Ohjauksen resursointi

- Ohjaukseen täytyy varata riittävästi aikaa, vähintään 5 ov/ koulutus.
- Ohjauksen resursoinnissa tulee kiinnittää huomiota sen oikea-aikaisuuteen, helposti saavutettavuuteen ja jatkuvuuteen.
- Resursoinnissa tulee huomioida tarve oppimisen ohjaukseen ja muihin tukipalveluihin.

LAADUKAS TYÖELÄMÄJAKSO KOTOUTUMISKOULUTUKSESSA

Työelämäjakso on olennainen osa kotoutumiskoulutusta. Työelämäjakson ajan opiskelija tutustuu suomalaisen työelämään ja työskentelee valitsemassaan työpaikassa, jonka ovat hyväksyneet sekä kouluttaja että TE-toimisto. Työelämäjakson tavoitteena on **tukea kielenoppimista ja työllistymistä** opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Työelämäjakson aikana voi tapahtua myös osaamisen tunnistamista. Työelämäjakso voi olla myös koulutuskokeilu, jos se on opiskelijan edun mukaista.

Työelämäjakson onnistuminen edellyttää **suunnitelmallisuutta, moniammatillista ohjausyhteistyötä** ja koulutuksen järjestäjän pitkäkestoista **verkostoitumista työnantajien ja eri alojen oppilaitosten** kanssa.

Kotoverkon suositukset laadukkaan työelämäjakson toteutukselle

Työelämäjakson kesto

- Jakson vähimmäispituus on **6 viikkoa**, ja se voidaan toteuttaa myös useammassa osassa ja eripituisina jaksoina moduulien aikana. Mitä pitempi koulutuksen kokonaispituus, sitä useampi työelämäjakso koulutuksessa tulisi olla.

- Työelämäjaksojen määrä ja niiden pituus voi vaihdella myös opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

Työelämäjakson ohjaus on resursoitu

- Työelämäjakso on **osa ohjausprosessia**. Ohjaus toteutetaan opiskelijan, oppilaitoksen ohjaavan opettajan ja työpaikkaohjaajan yhteistyönä.
- Opiskelijan on saatava ohjausta myös harjoittelujakson aikana.
- Työelämäjakson aikainen ohjaus on resursoitu paikallisena työaikana kouluttajalle.

Työelämäjakso on tavoitteellinen

- Työelämäjaksolle on asetettava henkilökohtaiset tavoitteet, joiden toteutuminen tulee dokumentoida, ja jakson onnistumista arvioidaan suhteessa tavoitteisiin. Arviointiin osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja oppilaitoksen ohjaaja.
- Opiskelijalle annetaan työelämäjaksosta todistus.

LAADUKAS ARVIOINTI KOTOUTUMISKOULUTUKSESSA

Arvioinnin tavoitteena on **tukea yksilöllistä oppimisprosessia, motivoida ja kannustaa**. Arvioinnin perusteella oppija saa palautetta edistymisestään. **Jatkuva arviointi** auttaa opettajaa ohjaamaan opiskelijaa etenemään opinnoissaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan opetusta yksilöllisesti. Luotettavaa arviointia tarvitaan opiskelijan jatkosuunnitelmien tueksi sekä esimerkiksi tukitoimien tarpeiden selvittämiseksi.

Kotoverkko suosittelee antamaan arviot erikseen kielitaidosta ja muista kotoutumiskoulutuksen aikana hankituista tiedoista ja taidoista.

Kotoverkon suositukset laadukkaan arvioinnin toteuttamiseksi

Kielitaidon arviointi

Arviointi on jatkuvaa

- Kielitaidon **arvioinnissa toteutetaan jatkuvan arvioinnin periaatteita ja tuetaan oppijan itsearviointitaitojen kehittymistä**. Oppimista tukeva arviointi on jatkuvaa palautteen antamista ja opiskelijan aktiivisuutta. Oppiminen ja edistyminen tehdään näkyväksi opiskelijalle palautteen ja arvioinnin avulla.
- Tavoitteet, **arviointikriteerit ja kielitaitotasot on avattava** opiskelijalle ja niihin on palattava toistuvasti koulutuksen aikana.
- Opiskelijalle asetetaan **lyhyen ja pitkän tähtäimen oppimistavoitteita** ja tavoitteisiin palataan arvioinnin yhteydessä. Oppimista tukeva arviointi lisää opiskelijan tietoa itsestään, omasta opiskelustaan ja edistymisestään suhteessa tavoitteisiin.
- Koulutuksen aikaisen summatiivisen arvioinnin tavoitteena on **kerätä evidenssiä** päättöarviointia varten.

Arviointi yhteistyönä

- Opiskelija **osallistetaan** arviointiin. Näin tuetaan itsearviointitaitojen kehittymistä.
- Arviointiin voi suomen kielen opettajan ja opiskelijan lisäksi osallistua esimerkiksi työharjoittelun työpaikkaohjaaja.
- Arvioinnin **luotettavuuden tukemiseksi** päättöarviointi tulisi toteuttaa **kaksoisarviointina**.
- Koulutuksen aikana hyödynnetään myös **vertaisarviointia**.

Arvioinnin kriteeriviitteisyys

- Kielitaidon arviointi on **kriteeriviitteistä** ja perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen. Arvioinnissa **kielen käyttäminen** on keskiössä.
- Kielitaitoa arvioidaan **kaikilla kielitaidon osa-alueilla**.

Arvioinnin läpinäkyvyys, eettisyys ja tarkoituksenmukaisuus

- Koulutuksen järjestäjä kehittää arviointia yhteisiä laatukriteerejä noudattaen.
- Arvioinnissa pyritään **läpinäkyvyyteen, eettisyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen**.
- Arviointi **dokumentoidaan** koulutuksen järjestäjän opiskelijatietojärjestelmään. Kaikki arviointidokumentit ovat opiskelijan saatavilla.
- Arvioijien **ammattitaitoa kehitetään** ja pidetään

yllä mm. verkostoyhteistyön ja täydennyskoulutuksen avulla.

Työelämätaitojen arviointi

Työelämätaitoja pitää arvioida kuten muitakin kotoutumiskoulutuksessa opiskeltuja taitoja ja työelämätaitojen yleiset arvioinnin periaatteet ovat samat kuin muussakin arvioinnissa. Koulutuksen järjestäjä kuvaa työelämätaitojen arvioinnin opetussuunnitelmassaan esim. osana ohjaussuunnitelmaa.

Arviointi on jatkuvaa

- Työelämätaitojen arvioinnin **painopiste on jatkuvassa arvioinnissa.**
- Kouluttajalla pitää olla osaamista ja työkaluja jatkuvaan arviointiin.
- Kaikki arvioijat, myös ulkoiset arvioijat, kuten työpaikkaohjaajat, perehdytetään arviointiin.

Itsearviointi

- Itsearviointi on keskeinen osa työelämätaitojen arviointia.

- Itsearviointitaitoja voidaan kehittää mm. ohjauskeskusteluilla, vertaisarvioinnilla ja soveltuvilla neli-kenttäanalyysillä.

Moniammatillinen arviointi

- Työelämätaitojen arviointi on **moniammatillista.** Työharjoittelun yhteydessä arviointia tehdään opiskelijan, kouluttajan ja työnantajan **kolmikannassa.**
- Arviointia tehdään yhteistyössä myös TE-toimistojen kanssa.
- Arvioinnin periaatteista, tavoitteista ja menetelmistä keskustellaan työnantajaedustajien ja koulutuksen järjestäjien kanssa sekä muissa verkostoissa.

Arviointitiedon dokumentointi

- Työelämätaitojen arviointi dokumentoidaan ja **dokumentointi** on mielellään sähköisessä tietojärjestelmässä, josta myös opiskelija saa itseään koskevat tiedot.
- Arvioinnissa hyödynnettäviä dokumentteja voivat olla esim. oppimispäiväkirja, arviointilomakkeet ja työnhakuasiakirjat.

KOULUTUKSEN RAHOITUS

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus on vakiinnuttanut paikkansa suomalaisessa koulutuskentässä. Koulutuksen osallistujamäärät ovat viimeisten vuosikymmenten aikana olleet jatkuvassa kasvussa. Sen tähden olisi tärkeää miettiä koulutuksen rahoituksen vakiinnuttamista ja aikuisten kotoutumiskoulutuksen liittämistä pysyväksi osaksi Suomen koulutusjärjestelmää. Vakiintunut rahoitus edistää

laatua sekä takaa koulutuksen jatkuvan ja pitkäjänteisen kehittämisen sekä ammattitaitoisen henkilökunnan sitoutumisen.

Kotoverkko toivoo, että aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen rahoituksen kehittämisen yhteydessä ei unohdeta rahoituksen pysyvyyden vaikutusta kotoutumiskoulutuksen laatuun.

K O T O V E R K K O

UEF
ADUCATE

amiedu

axxell

edupoli

Eiran
aikuislukio
—
EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

Etelä-Savon ammattiopisto

HELSINGIN
AIKUISOPISTO

ao

Jyväskylän
aikuisopisto

luksia
LÄNSI-UUDENMAAN AIKUISOPISTO

omnia

OAKK
Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy

ROVALA-OPISTO

salpaus

Koulutuskeskus | Further Education

SATAEDU

VANTAAN
AIKUISOPISTO
Vantaan vuorokoulutuskeskus